

Visa hänsyn till häst- allergiker

HÄSTSPORTEN I SVERIGE VÄXER

Idag finns cirka 300 000 hästar av olika raser. Nära en tredjedel av svenska befolkningen har kontakt med hästar på olika vis, till exempel som hästägare, tränare, veterinärer, foderleverantörer eller hovslagare.

Hästnäringen genererar positiva effekter som exempelvis meningsfull fritidssysselsättning, arbetstillfällen, öppna landskap, social samvaro och vid rehabiliteringsverksamhet. Tio hästar anses skapa ett årsarbete.

Alla som kommer i nära kontakt med hästar måste tänka på att det finns personer med allergi och annan överkänslighet och att hänsyn visas till dem.

I följande avsnitt kommer problemen med hästallergien att belysas, samt förslag till åtgärder för att visa hänsyn till hästallergiker.

KONFLIKTER I SAMHÄLLSPANERINGEN

Hästen i samhället har många positiva inslag, men utvecklingen med ett ökat hästantal har också en baksida. Det är inte längre så, och har inte varit på många år, att hästarna i första hand finns i lantliga miljöer. Mer än 200 000 hästar finns, enligt Jordbruksverkets beräkningar, i tätortsnära miljöer och därmed i närheten av bostäder, skolor och dagis. Det kan innebära en riskökning för personer med allergi och annan överkänslighet.

TILLGÄNGLIGHET

Från att ha varit en del av det traditionella lantbruket blir hästarna nu mer och mer integrerade i det övriga samhället. Människor vill ha nära till sina hästar, liksom man vill ha nära till skola och affär. Många vill gärna ha möjlighet att ha stall på tomten och då ofta i anslutning till andra bostäder. Även bostadsbebyggelsen utvecklas och hästgårdar som tidigare har legat på landet blir allt mer omgärdade av bostäder.

PBL – HÅLLBAR PLANERING OCH HÅLLBART BYGGANDE

Det ökande hästantalet i tätortsnära miljöer skapar problem vid tillämpningen av plan- och bygglagen (PBL) och miljöbalken (MB). Såväl PBL som MB ställer krav på kommunerna att i sin planerande verksamhet, vid bygglovprövning och i sin tillsynsverksamhet skapa förutsättningar för en långsiktigt god hushållning och markanvändning. Häri ligger bland annat att ge förutsättningar för goda sociala, säkra, hälsosamma och hygieniska bostäder, arbeten, förskola och skolmiljöer.

I hästens mjuka hårrem finns allergen, som ger upphov till allergi.

HYGIEN

Hästar ger upphov till olägenheter, som är det lagtekniska begreppet, i form av bland annat lukt, flugor och damm. Sådana olägenheter skall beaktas vid planläggning och bygglovgivning samt i tillsyns- och anmälningsärenden. Denna typ av olägenheter är trots allt hanterbara på ett praktiskt sätt.

Svårare att hantera är de hälsorisker som hästen anses ge upphov till, nämligen risken för allergenspridning och därmed risken för negativ påverkan på känsliga individers hälsa. Risken för spridning av hästallergen betraktas i praxis som ett stort problem och är det förhållande som föranleder den mest strikta tillämpningen av bestämmelserna.

Bara när avsikten är att tillskapa exemplevis hästnära boende och hästbyar, tillåts en blandning av häststall, beteshagar och bostäder. Regeringen har, som exempel, sagt nej när en kommun ville planlägga för nya bostäder i ett område rikt på enskilda hästgårdar.

ALLERGI

Hästar kan orsaka problem för personer med allergi och annan överkänslighet eftersom hästallergen kan ge kraftiga reaktioner. Man kan reagera med klåda i ögonen, snuva, astma och hudbesvär, allt i varierande grad beroende på hur svår allergi det rör sig om. För att hålla sig fri från symtom får personer med allergi och annan överkänslighet rådet att undvika all direkt och indirekt

kontakt med hästar. Ett stort mått av hänsyn från omgivningen krävs för att klara av detta.

TIDIGARE FORSKNING

I dagsläget finns det en mycket begränsad kunskap om hur hästallergen sprids i vår miljö, och vilken betydelse de nivåer av hästallergen har som kan återfinnas i normalt hästfria miljöer, såväl utomhus som inomhus.

Forskningsresultaten tyder på att uppmätta halter av hästallergen i utomhusluften minskar dramatiskt på relativt kort avstånd från hästen och stallet. Bara i mycket hästnära miljöer kan utomhushalten ha viss påverkan på halten hästallergen i bostäder. Ett mer omfattande problem är sannolikt att vi människor tar med oss hästallergen till olika inomhusmiljöer där hästar normalt inte förekommer, till exempel till hem, skolor och förskolor.

Svenska studier har visat att ca 15-18 procent av alla barn har en allergisk reaktion med antikroppar mot pälsdjur som katt, hund eller häst. Barn – och vuxna – som har antikroppar mot pälsdjur får ofta besvär när de kommer i kontakt med pälsdjursallergen. Från skolans värld är det också känt att barn med astma och allergi försämras i sin sjukdom när de återkommer till skolan efter sommarlovet. Denna försämring kan vara påverkad av pälsdjursallergen i skolmiljön. Hästallergen kommer bland annat från att personer som vistas tillsammans med hästar i stall och ridhus kan föra med sig hästallergen på sina kläder, skor och i håret som sedan sprids vidare till exempelvis skolmiljön.

Exakt hur stor andel av befolkningen som får symtom av hästallergen är oklart men det tycks vara så att de allra flesta personer med hästallergi och annan överkänslighet även har andra allergier. Det som är känt är att personer med allergi och annan överkänslighet kan få mycket svåra besvär av astma och allergisnuva vid kontakt med hästar.

Av denna anledning är det viktigt att personer med allergi och annan överkänslighet inte utsätts för hästallergen i miljöer där de inte förväntar sig att det ska finnas hästallergen.

NY FORSKNING

För närvarande pågår forskning för att öka kunskapen om hur hästallergen och hästlukt sprids i miljön, och vilken betydelse detta har för hästallergiker. Forskningen behöver också inriktas mot att ta reda på vilka halter av hästallergen som kan orsaka en allergireaktion. På sikt hoppas vi att detta ska leda fram till värdefull kunskap till nytta för både hästallergiker och alla dem som vill kunna vara nära hästar i arbete och på fritiden.

ALLERGENFRIA HÄSTAR, FINNS DET SÅDANA?

Många människor som har utvecklat en allergi mot hästar, önskar inget hellre än att få fortsätta umgås med hästar. De gör ofta sitt yttersta för att förverkliga denna önskan. Hästar som sprider mindre allergennivåer skulle kunna vara vägen att förverkliga denna dröm.

Tess duschar och byter kläder innan hon åker till dagis.

Hästallergen fastnar på kläderna men försvinner när du tvättar dem.

Vi som hästskötare och tränare visar alltid hänsyn till hästallergiker.

Anna sätter upp håret och byter om innan hon åker hem från stallet.

Den mycket begränsade forskning som gjorts på så kallade allergenfria hästar som till exempel Rysk Basjkir och American Curley Horse visar dock att dessa hästar inte är fria från allergen. Olika höga allergennivåer har uppmätts hos olika raser. Det tycks också vara stora skillnader mellan olika djur av samma ras. Dessutom varierar allergenmängden för samma djurindivid över tiden. Ännu har ingen allergenfri häst hittats. Varför vissa hästallergiker "tål" olika djur och raser olika bra, återstår för forskarna att förklara.

HUR KAN PERSONER SOM UMGÅS MED HÄSTAR HJÄLPA TILL?

Ett enkelt sätt att undvika den här spridningen av hästallergen är att byta kläder och duscha innan man tar sig till offentliga platser.

Personer som vistas tillsammans med hästar i till exempel stall och ridhus kan föra med sig hästallergen på sina kläder, skor och i håret som sedan sprids vidare till andra miljöer. Det leder till att hästallergenen finns där man minst anar dem, som till exempel i bussar, tåg, affärer och på arbetsplatser. Barn som ägnar sig åt hästsport kan på samma sätt föra med sig allergen till sina skolkamrater om de bär samma kläder i skolan som i stallet.

Det finns allergen i hästens stöv.

FEL

RÄTT

Här följer några fler exempel på vad Du kan göra för att undvika att utsätta människor med allergiproblem för onödigt lidande:

- ▶ **Det bästa sättet att ta sig till och från stallet är att samåka, cykla eller gå.**
- ▶ **Om du åker buss/tunnelbana/tåg till och från stallet ska du förvara hästkläderna i en väl sluten väska och byta om i stallet. Om håret är långt bör det sättas upp. Finns det möjlighet att duscha efter stallbesöket innan du åker hem igen är det naturligtvis en stor fördel.**
- ▶ **Besök inte affärer, restauranger, dagis, skolor, arbetsplatser och andra offentliga mötesplatser när du har stallkläder på.**
- ▶ **Ser Du någon av Dina vänner som har stallkläder på sig där det inte är lämpligt, är det bra om Du säger till och berättar varför.**

Konsument
verket • KO

Hästnäringens
Miljöråd

Ytterligare material att tillgå i serien "Visa hänsyn till hästallergiker" är:

- Väggtidning
- Informationsblad
- Klistermärken
- Vykort

För beställning av ovanstående:
08-627 21 90

Broschyren är utarbetad av Hästnäringens Miljöråd, på uppdrag av Konsumentverket, under ledning av Lill Gusén.

Hästnäringens Miljöråd är ett samarbetsprojekt för

Bör återvinnas